

Verslag 'Schrijf een sterk memorandum of een visienota voor jouw wijk, dorp of gemeente.' **dinsdag 28 februari 2023**

Welkom

Doel van deze webinar

Op zondag 13 oktober 2024 vinden de verkiezingen voor de gemeente-, district- en provincieraad plaats. Er is niet langer stemplicht.

Hoe maak je zoveel mogelijk dorpsgenoten warm om te gaan stemmen?

Hoe activeer je jouw wijk- of dorpsgenoten om mee te denken over het toekomstig beleid in wijk, dorp of gemeente?

Burgergroepen (bewonersplatform, dorpssteam, dorps- of wijkraden) zullen nog aan belang toenemen als jouw gemeente groter wordt, zoals door een fusie.

Wij willen jullie vandaag en de komende maanden op weg helpen om met een gedragen memorandum uit te pakken naar de politieke partijen of naar het nieuwe lokaal bestuur.

Inhoud van deze webinar

1. Wat?
2. Waarom?
3. Wie?
4. Wanneer?
5. Hoe?
6. Vragen en antwoorden

1. Wat is een memorandum?

Volgens van Dale is een memorandum een diplomatiek of politiek stuk dat de bedoeling heeft om iets in herinnering te brengen. Letterlijk betekent het 'wat moet onthouden worden'. Synoniemen zijn een visienota of een ambitienota. Een memorandum formuleert de belangrijkste noden en behoeften van de burgers in de gemeente.

Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw
Ondernemingsnr. 0525.949.044 – RPR Gent
Maatschappelijke zetel:
Heldergemstraat 106, 9450 Heldergem
Correspondentieadres:
Stroomstraat 1, 9968 Oosteeklo
+32 473 24 40 71 - info@dorpsbelangen.be -
www.dorpsbelangen.be

Wat is een GOED memorandum?

GOED staat voor: Gedragen, Onderbouwd, Ertoe doen en Doenbaar.

Gedragen = Hoe groter het aantal betrokkenen, hoe groter het draagvlak en des te sterker het memorandum kan zijn. Kijk naar alle leeftijdsgroepen, thema's en sectoren. Door samen je belangen te delen, ontstaan er kansen om een breed draagvlak te creëren. Geef iedereen de kans om deel te nemen aan de opmaak van het memorandum.

Onderbouwd = Een memorandum moet goed onderbouwd zijn met argumenten, feiten en cijfers. Op die manier wint het aan overtuigingskracht. Relevante verwijzingen naar of voorbeelden uit de realiteit maken een memorandum sterker. Je kan bijvoorbeeld beroep doen op een omgevingsanalyse, goede bestaande praktijken vroegere memoranda, verkiezingsbeloften, beleidsplannen, resultaten van behoefteonderzoeken of andere enquêtes, de evaluatie van eerdere activiteiten, ...

Ertoe doen = Een goed memorandum doet er echt toe en is zinvol. De geloofwaardigheid van een memorandum is belangrijk. Daarom is een memorandum gebaseerd op actuele maatschappelijke evoluties en op de reële noden en wensen van de burgers. Je burgergroep kan daarmee zijn plaats als valabele gesprekspartner verhogen zodat je betrokken wordt bij de opmaak van de beleidsplannen.

Doenbaar = Realistische beleidsvoorstellen hebben meer kans op slagen. Een goed memorandum doseert daarom de aanbevelingen en geeft het beleid ruimte om keuzes te maken. Het memorandum bevat heldere, concrete en realistische acties, die gelinkt zijn aan specifieke situaties. Het verwoordt de doelstellingen op een zo positief mogelijke manier.

En tenslotte naast GOED moet je memorandum ook ambitieus zijn. Het gaat niet over een visie voor één bestuursperiode van 6 jaar, maar durf veel verder te denken, nl. Tot 2050.

Waar wil je met je wijk, dorp of gemeente in 2050 staan?

2. Waarom schrijf je een memorandum?

Het memorandum biedt de mogelijkheid om de lokale politici en ook de leidende ambtenaren te inspireren door voorstellen te doen waarmee ze nadien aan de slag kunnen gaan.

Het is de uitgelezen manier om de stem van de burgers te laten klinken. Het is stof tot nadenken voor de lokale beleidsmakers bij de opmaak van hun verkiezingsprogramma, het bestuursakkoord of de meerjarenplanning.

Wat wil je met je memorandum bereiken?

- Inspireren voor volgende bestuursperiode
- Hoe wil je dat beleidsmakers het lezen? Wat halen ze hier graag uit?
- Hoe kan het regelmatig tijdens de bestuursperiode bovengehaald worden?
- Stappenplan – timing!

3. Voor wie schrijf je een memorandum?

In functie van jouw timing is het belangrijk dat je vooraf bepaalt voor wie je dit memorandum schrijft?

Wil je wegen op de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024?

Wil je de actiepunten overmaken aan de lokale partijen? Dan zorg je dat je daar mee klaar bent begin 2024.

Wil je wegen op het nieuwe lokaal bestuur, dan zorg je dat je alles klaar hebt tegen begin november 2024, zodat je alles kan overmaken aan de nieuwe bestuursploeg.

4. Wanneer stel je het op?

Afhankelijk van jouw doelgroep maak je een planning op om verschillende bijeenkomsten te organiseren in jouw dorp of wijk of in jouw gemeente met alle burgergroepen (bewonersplatformen, dorpsraden, dorpssteams, wijkplatformen of –raden) samen.

5. Hoe ga je aan de slag?

Om tot een GOED memorandum te komen, geven we je 6 stappen mee.

Het schrijven van een memorandum op maat van jouw wijk, dorp of gemeente is een uniek proces. Toch zijn er zes stappen die een duidelijke structuur geven aan het proces. De stappen zijn nuttig voor een werkgroep binnen je burgergroep die het hele traject begeleidt.

1/ Wanneer doe je wat?

We raden je aan om een tijdsplan op te stellen in de aanloop naar het schrijven en overhandigen van het memorandum. Kies je om lang voor de verkiezingen je memorandum af te werken en zo inspiratie te leveren voor de partijprogramma's? Of lanceer je het kort voor de verkiezingen, zodat het in volle campagnetijd opgepikt wordt, en zo ingang kan vinden in het bestuursakkoord dat onderhandeld wordt?

2/ Wat leeft er binnen jouw wijk, dorp of gemeente?

Maak het memorandum NIET op 'en petit comité'.

Gebruik bestaande cijfergegevens en onderzoeksmateriaal, zoals de [gemeentemonitor](#), buurtmonitor, de meerjarenplanning..., de [bevolkingsgroei](#) van jouw gemeente.

Kijk zeker ook op de website: [Provinie in Cijfers](#).

Welke voorstellen werden al gedaan, maar werden nog niet gerealiseerd of afgewezen?

Waarom gebeurde dat niet? Wat uit de bestaande beleidsplannen (BBC) werd (nog) niet gerealiseerd?

Verzamel informatie over de behoeften en noden van de burgers in jouw wijk, dorp of gemeente.

Betrek een diverse groep burgers en toets bij hen de noden, ideeën en wensen af.

Het is cruciaal om die diversiteit onder de burgers te laten weerklinken in het memorandum.

Breng zoveel mogelijk mensen uit jouw wijk of dorp samen in verschillende bijeenkomsten, volgens bepaalde thema's. Zet een deskundige in die alle aanwezigen correct informeert over het thema. Op die manier creëer een draagvlak.

Bevraag de bewoners over wat ze verwachten tijdens de volgende bestuursperiode.

Wat zijn de voornaamste noden in het algemeen belang om de leefbaarheid in de wijk of het dorp te behouden of nog te versterken?

Check alles als doelgroepvriendelijke wijk, dorp of gemeente: kinderen, jongeren, ouders, ouderen, ondernemers... met de [Checklist leeftijdsvriendelijke gemeente](#).

Noteer je vaststellingen op het vlak van leeftijdsvriendelijkheid.

Onderwerp het onderzoek aan een SWOT-analyse (sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen) en stel vervolgens een actieplan voor.

3/ We geven voorrang aan...

Na formuleren van een aantal prioriteiten en actiepunten

Om die prioriteiten te bepalen, kan je eerst een lijst van thema's samenstellen. Vervolgens lijst je binnen elk thema prioriteiten op. Iedereen krijgt 10 punten te verdelen over de verschillende thema's/voorstellen. Zo worden prioriteiten zichtbaar.

Organiseer een aantal denkmomenten volgens een aantal thema's bvb. Omgeving en ruimte, welzijn, vrije tijd...

4/ Een uniek memorandum

Het voortraject wordt verzilverd in het geschreven memorandum van jullie burgergroep.

Een memorandum met impact, is een memorandum dat aantrekkelijk, positief en overtuigend is.

Zorg voor concrete, haalbare en betaalbare voorstellen en blijf to-the-point. Zo trek je zeker de aandacht van de (toekomstige) beleidsmakers.

Ontdek [hier](#) diverse inspirerende memoranda van de ouderenraden in Vlaanderen.

Geef een optimistische boodschap mee en geen klaagzang!

5/ Maak je memorandum bekend

Wanneer en hoe bezorg je het memorandum?

De meeste burgergroepen geven de voorkeur aan een ontmoeting voorafgaand aan de verkiezingen, om het memorandum te overhandigen.

Zorg dat je de aandacht trekt bij het overhandigen, bvb. via een persbericht, dorpskrant, website, social media. Stel het resultaat ook voor aan alle burgers.

Overhandig het tijdens het vragenhalfuurtje tijdens de gemeenteraad aan alle fracties.

Organiseer een verkiezingsdebat met de lijsttrekkers van elke partij.

Vraag tijdens de eerste weken na de verkiezing (november 2024) een overleg aan met de nieuwe bestuursploeg

6/ Wat volgt...?

Blijf ook tijdens de nieuwe bestuursperiode de meerjarenplanning opvolgen. Zo houd je de vinger aan de pols of de actiepunten uit jullie memorandum gerealiseerd worden.

Vraag op geregelde tijdstippen een overleg met het lokaal bestuur.

Waarmee gaan de (nieuwe) beleidsmakers aan de slag? Vraag aan de begeleidende ambtenaar of de bevoegde schepenen om het meerjarenplan toe te lichten, en te communiceren wanneer er zaken uit je memorandum in de pijplijn zitten of geagendeerd staan op de gemeenteraad.

Je kan het bestuur trouwens herinneren aan je aanbod om als burgergroep mee te werken.

Houd ook contact met andere gemeentelijke adviesraden. Welke speerpunten hebben jullie gemeen? Bespreek het en volg het op. Samen staan jullie sterk.

Volg de verschillende thema's op die in de gemeenteraad aan bod komen.

Het memorandum is geen eindpunt, maar een beginpunt en een vervolgverhaal.

Koppel dus regelmatig ook terug naar de bevolking. Bepaal binnen jouw werkgroep wanneer en hoe je dit telkens zult doen.

Tijdens de jaarlijkse openbewonersvergadering kan je een algemeen overzicht geven. Maar tussendoor breng je de bewoners op de hoogte via jouw communicatiekanalen (nieuwsbrief, dorpskrant, website, Social media, burenbabbels of doelgroepbijeenkomsten).

6. Vragen en antwoorden

Tijdens de inleiding gaven we ook de synoniemen visienota en ambitienota mee. Kies als groep of vereniging een frisse naam.

Wij maken de komende maanden een sjabloon op zodat alle ledengroepen het kunnen gebruiken om een memorandum op te stellen. Wat moet daar voor jou zeker instaan?

Laat het ons weten. We werken daaraan in een volgende sessie.

Stel dat je een digitale methodiek aangeboden krijgt? In welke mate schakel jij die in om zoveel mogelijk bewoners van jouw wijk, dorp of gemeente de kans te geven om mee te denken?

De deelnemers hebben daar nog geen ervaring mee, maar staan er wel voor open.

Wat moet er dan zeker in die digitale methodiek mogelijk zijn?

Dit behandelen we in een volgende sessie.

Welke ervaringen heb je met digitale methodieken of technieken om tot een memorandum te komen?

De ervaringen beperken zich momenteel tot het gebruik van gratis onlineformulieren van Google of andere aanbieders.

Etienne Meul (Dorpsraad Sinaai): Wij werken via Dorpskrant Sinaai (8ste of 9de memorandum naar stad Sint-Niklaas) – blad rond geplande zaken + blad met vragen rond 15-tal thema's en waar willen we zijn in 2030?

Eerste memorandum na fusie pas opgemaakt na verkiezingen, toen geen mogelijkheid om te spreken met bestuur, want de vertegenwoordigers van de dorpsraad waren niet verkozen. Sinds 3 à 4x memorandum vóór verkiezingen opgemaakt. Voor de opmaak van de partijprogramma's komen, anders sta je er nooit in.

4 à 5 vergaderingen (1/maand) – telkens rond een ander thema, met telkens verschillende groepen en een andere moderator. Ieder was altijd welkom! Het is belangrijk dat je bekijkt welk doelpubliek je wil bereiken en plan het moment van de bijeenkomst goed."

Rebecca (Comeet): "Telkens memorandum van de regio Meetjesland voor het cultuurbeleid 1ste x initiatief van de cultuurraden – 2de x opengetrokken naar de andere verenigingen.

Aftoetsen via cultuurraden en aangesloten gemeenten. Is er vraag om dit opnieuw te doen? Begint nu te leven bij de cultuurraden. Cultuurraad Kaprijke heeft tussentijdse evaluatie gemaakt aan de hand van het memorandum. Over het gebruik van methodieken wordt nog nagedacht.

We zijn wel benieuwd of er burgergroepen met eigen teksten bezig zijn. Want dan kunnen we die bundelen, vragen beantwoorden over cultuurbeleving. Zo kunnen we ideeën van burgergroepen in het memorandum van Comeet opnemen. Wij hebben ook toegang tot bepaalde doelgroepen via bepaalde verenigingen. Even gaan kijken over het muurtje van je eigen groep, verbindingen leggen, ook bv met adviesraden gaan praten, is een goed idee."

Bevragen van de bevolking

Semaha: "Bij het opstellen van een bevraging is het heel belangrijk welke vragen je stelt en hoe je die formuleert."

Wouter Langeroot (Dorpsraad Afrit 12 Hansbeke): "Wij bevragen de mensen digitaal en op papier, maar we leggen op aantal plaatsen een papieren bevraging. Ook oudere mensen zijn vaak al digitaal mee. De grote meerderheid antwoordt digitaal en een minderheid reageert via papier."

Praktische tips door Bert Meulemans (al jaren gemeenteraadslid waarvan een deel als schepen)

Politici kijken vanuit 2 hoeken naar memoranda.

1. Ze vinden het interessant dat burgers zich verenigen, puur vanuit electoraal oogpunt.
2. Anderen gaan met meer respect om met het middenveld (waaronder dorpsraden). Zij proberen een stuk inspiratie op te doen. Hebben zelf ook ideeën, maar zoeken de gevoeligheden van de dorpen en wijken, gaan hier actief mee aan de slag.

De ene groep zie je enkel rond de verkiezingen, de andere gaat actief om met diverse vormen van verenigingen.

Ga bij het opstellen van een memorandum uit vanuit je eigen sterktes. Werk niet samen met politieke partijen.

Geef de gevoeligheden die leven in de wijk door. Inspireer hiermee de politici.

Onthoud ook de volgende zaken:

1. Concretiseren van grote projecten duurt lang en krijg je niet in 1 legislatuur rond.
Bv rioleringsprojecten duren 6 tot 10 jaar, van start tot uitvoering.
Volg alles goed op, zodat je weet hebt, welke grote projecten in jouw dorp op stapel staan.
2. Timing van jouw memorandum
Goede politieke partijen zijn nu al bezig met het opstellen van hun programma en zullen dat begin 2024 afronden. Dit komt omdat in mei 2024 al verkiezingen plaatsvinden voor het Vlaams, federaal en Europees parlement. Vanaf februari 2024 gaan alle partijen in volledige verkiezingsmodus en na die verkiezingen komen al snel de verkiezingen voor gemeente-, district- en provincieraden van oktober eraan.

Hoe kijkt een politicus naar de memoranda? Wat is het electoraal gewicht? Wat heb ik erbij te winnen? Is er eerlijke luisterbereidheid bij de politici?

Zet nu al een traject uit over hoe je na de verkiezingen wil communiceren met de verkozen politici.

Als schepen zorgde Bert er destijds voor dat hij minstens één keer per jaar alle wijkraden in zijn gemeente had gezien, naar hen geluisterd en antwoorden gaf op hun verzuchtingen. Bij belangrijke projecten is het belangrijk om de frequentie van het aantal samenkomsten te vermeerderen.

3. Dubbel gevoel bij inspraak
Het is belangrijk dat je als burgergroep heel vroeg betrokken wordt bij plannen van de gemeente. Inspraak mag zich niet beperken tot die ene infovergadering voor een project start.
4. Onderschat door veel verenigingen
Binnen de gemeente is er een beleids- en beheerscyclus (BBC). Daarin worden in het eerste jaar van de bestuursperiode alle grote uitgaven voor de hele bestuursperiode vastgelegd. Dus zorg ervoor dat je van zodra de coalitie gevormd is, een afspraak maakt met de nieuwe bestuursploeg om gehoord te worden.
5. Zorg dat je afspraken hebt 'hoe communiceren we de komende jaren met het lokaal bestuur?'
Alle gemeentebesturen hebben een kerkenbeleidsplan. Veel kerken komen leeg te staan en de gemeente moet hier dan een invulling aan geven. Dit heeft erg grote impact naar lokale bevolking toe en is van cruciaal belang! Houd dit goed in de gaten. Je kan daar vanuit jouw wijk- of dorpsraad een stuurgroep rond oprichten en daar ook andere verenigingen bij betrekken.

6. Via het decreet lokaal bestuur kan een deel van het budget toevertrouwd worden aan wijk- of dorpsraden. De gemeenteraad beslist of ze daarvoor de dorpsraad erkennen.

Bronnen en extra info:

De vorming [‘Ouderen verkiezen inspraak in 2024’](#)

Het [Memorandum van de Vlaamse Ouderenraad](#) kan je inspireren bij het opmaken van het lokale memorandum. Via www.ouderenraden.be blijf je op de hoogte van ons ondersteuningspakket.

[Kind&Samenleving](#)

[Bataljong](#)

[Landelijke Gilden](#)

[De Wakkere Burger](#)